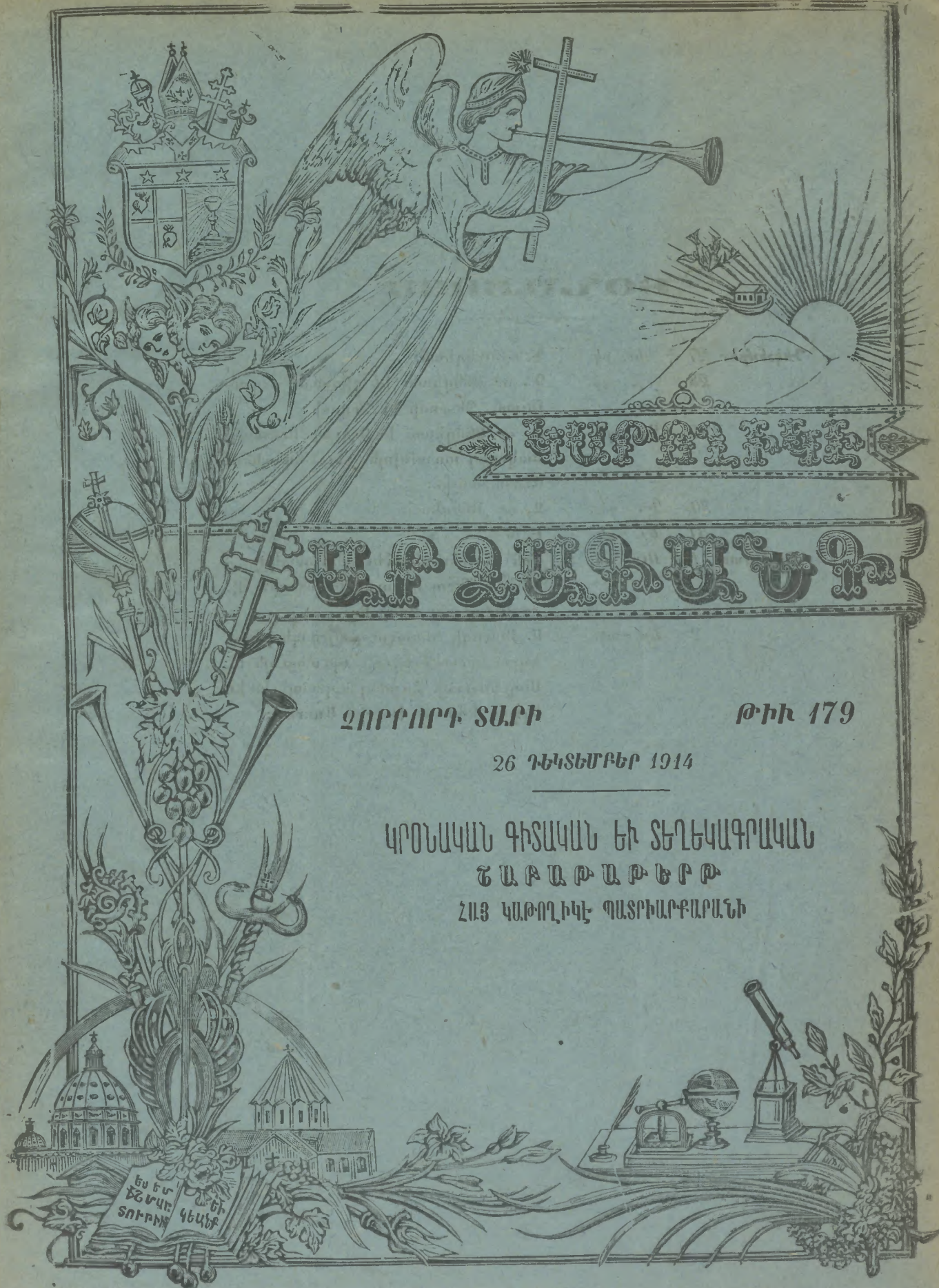

ՀԱՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԻՒ 179

26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1914

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵԼԵԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ
ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ

ԵՍ ԵՐ
ԶԵՆՈՒ
ՏՈՐԻՄ

ՅՕՆԱՑՈՅՑ

Դեկտեմբեր 27 † Կիր. թկ.

28 Բշ. գժ.

29 Գշ. գկ.

30 Դշ. դձ.

31 Եշ. դկ.

Յունուար 1 † Ուր. աձ.

2 Շք. ակ.

Գ. օր Ծննդեան:

Դ. օր Ծննդեան: Եւ զլիսաւոր առա-
քելոցն Պետրոսի եւ Պողոսի:

Ե. օր Ծննդեան: Եւ Որդւոցն Որոսման-
Յակոբայ առաքելոյն եւ Յովհաննու
Աւետարանչին:

Զ. օր Ծննդեան:

Է. » »

Տօն Տնօրէնութեան եւ անուանակոչու-
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Ը.
օր Ծննդեան: Զաղանդ:

Ս. Բարսղի Կեսարու Հայրապետին եւ
Եղբօր նորա Գրիգորի Նիւսացւոյն եւ
Սեղբեստրոսի Հռոմայ հայրապետին եւ
Աբբայ Եփրեմի Խուրին Ասորւոյ:

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԱԹ-ԱԹ-ԵՐԹ-

Զորրոդ արի Պ 26 Դեկտեմբեր 1914 Պ Թիւ 179

«Սրբազան Քահանայապետն Պիոս Ժ. կը մաղթէ որ Կաթողիկէ Արձագանգ շաբաթաբերքը շա-
նունակէ Հայաստանի կաթողիկէ ժողովրդոց մէջ, մանաւանդ ի գաւառս, փրկարար առաքելութիւն մը կա-
սարել, ի բարգաւաճման կրօնից եւ ի հոգեւոր օգուտ հոգիներու: Այս մաղթանոց արդիւնաւորութեան համար
Սրբազան Հայրն արագին կ'օրհնէ յիշեալ Շաբաթաբերքը, ինչպէս նաեւ անոր խմբագիրներն եւ ընթերցողները»:

Նամակ Կարգ. Մերի սէլ Վաթի, առ Ամեն. Տ. Պօղոս Պետրոս Ժ.Ի. Թերզեան Հայ Կաթողիկէ Պատշաճ Գիլիկոյ:
28 Նոյեմբերի 1912, ընդ 60780 քու անամարտ:

Շ Ն Ո Ր Ն Ո

Երկիրս երկին՝ հովիւս հրեշտակ եւ եղած.
Աստուած մարդով, մարդն Աստուծով կը քերկրի.
Տիրոջ վայելք փառք կ'ընծայէ արարած.
Խաղաղութեան ողջոյն կու տայ Տերն՝ երկրի:
Ըսկըզքնասիւս մարդուն պատկերն, ինքն Աստուած,
Տեսէ՛ք մեզի անեղծ դէմքով կը փարի.
Կը նորոգուի այսպէս մեր դէմքն եղծըւած,
Եւ հոն Տիրոջ այլն հաճութեանք կը շառի:
Կը յեցոյնն ձորք եւ խրամասներ գերութեան,
Աշխարհ համայն եղբայրութիւն կը տօնէ.
Թշնամութիւն, հեռ ու նախանձ կը վերնան:
Իցի՛ւ մարդիկ Կեփայեան մեծ կեդրոնէ
Ընդունէին անդորրաբեր զուարթնոց ձայն,
Որ Ծրնունդի դերն ու յանկերգ կը կրկնէ:

Ս. ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ Ա. ՇՐՋԱՐԵՐԱԿԱՆ
ԿՈՆԴԱԿԸ

(Շար. եւ վերջ)

Հոս՝ մարդկային ընդհանուր ընկե-
րութենէն Եկեղեցւոյ յատուկ իրաց վրայ
դարձնելով խորհրդածութիւննիս, ժա-
մանակաց մեծ աղէտներէն հոգինիս ազ-
դուած ըլլալով հանգերձ, մասամբ մը
գտնէ սփոփուելու առիթ ունի։ Վասն զի
ապացոյցներէն զատ, որ ակնյայտնի կը
ներկայանան այն զօրութեան եւ ամբու-
թեան, որով Եկեղեցին օժտուած է, ոչ
սակաւ մխիթարութիւն կու տան Մեզի
այն ամէն դործունեայ հեռատեսութեան
ականաւոր պարզեւներն, զորս Մեր Նա-
խորդն Պիոս Ժ. Թողուց Մեզ՝ պայծա-
ռացնելով Առաքելական Աթոռն ամե-
նասուրբ կենաց օրինակներով։ Որովհե-
տեւ կը տեսնենք թէ իր ջանքովն առ-
հասարակ կրօնից սէրը կղերին մէջ բոր-
բորած է, քրիստոնեայ ժողովրդեան բա-
րեպաշտութիւնը արծարծած է, կոթո-
ղիկէից ընկերակցութեանց մէջ յառաջ
մղուած է դործունէութիւն եւ բարե-
կարգութիւն։ տեղ տեղ Եպիսկոպոսաց
նոր աթոռներ կանգնած եւ ուրիշ տե-
ղեր ճոխացած են։ կղերիկոսներու կըր-
թութեան թէ ըստ պահանջման կանո-
նաց եւ թէ ըստ բերման ժամանակաց,
որքան որ պէտք է, խնամ տարուած է.
սուրբ գիտութեանց դասաւանդութենէ
վտարուած են յանդուգն նորութեան
վտանդները։ սուրբ պաշտամանց վայել-
չութեան արժանաւոր ձեւն հրամայուած
է երաժշտական արհեստի մէջ եւ ճոխա-
յրած է արարողութեան վայրը։ Աւետա-
րանի քարոզիչներու նոր առաքելու-

թիւններով քրիստոնէութիւնը ալ աւե-
լի հեռուները տարածուած է։

Մեծ են իրօք Մեր Նախորդին Ե-
կեղեցւոյ հանգէպ այս երախտիքը, ու-
րոնց յիշատակը պիտի պահէ երախ-
տագէտ ապագան։ Բայց որովհետեւ
ընթանեաց Հօր արուր, Աստուծոյ Թոյլ-
տուութեամբ բաց է միշտ թշնամոյ
անզղամութեան առջեւ, երբեք պիտի
չըլլայ որ աշխատութեան պէտք չմնայ
արգիլելու համար որովհիմն աճեցումը ի
փաս բարի ցորեաններուն։ Ուստի Մեզ
ըսուած նկատելով ինչ որ Աստուծոյ
Մարգարէին ըսած էր. Ահա կացուցի
զեզ աշտօր ի վերայ ազգաց եւ քաղա-
ւորութեանց, խլել եւ քեղ, կորուսանել
եւ յասակել, շինել եւ ճնկել (Երեմ. Գլ.
Ա. 10), որքան Մեզ հնարաւոր պիտի
ըլլայ, մինչեւ որ Հովուաց Խլխանն պի-
տի հաճի պահանջել Մեզմէ վարած
պաշտօննու հաշիւը, վերջին ծալք ջա-
նադիր պիտի ըլլանք ամէն ինչ որ չար
է՝ խափանելու, եւ առաջ տանելու ինչ
որ բարի է։

Արդ այժմէն առաջին թղթով ամե-
նուր առ հասարակ Մեր խօսքերն
ուղղելուս առթիւ, յարմար կը թուի
Մեզ, Պատուական Նղբարք, ակնարկել
այն քանի մը կէտերուն, որոնց առան-
ձին խնամք տանելու որոշած ենք. այս-
պէս դուք ալ ձեր գործունէութեամբ
Մեզ օգնելու արամադրուելով կանոն-
խէն, բաղձալի պտուղներն աւելի շատ
պիտի կարենան երևան գալ։

Նախ եւ առաջ, որովհետեւ ամէն
մարդկային ընկերութեան մէջ, ո՛ր եւ է
պատճառաւ ալ համախմբուած ըլլայ,
մեծապէս կարեւոր է որ ընկերները

միեւնոյն նպատակին դիմեն ծայրաս-
տիճան համախոհութեամբ, ամէն կեր-
պով Մենք ջանալու ենք որ Կաթողի-
կէից մէջ ամէն տեսակ տարաձայնու-
թիւնք և անհամաձայնութիւնք դադրին,
նոր պառակտումներ չծագին ասկից վեր-
ջը, հապա ամենքն ալ միահաւան ըլլան
և գործեն: Աստուծոյ և Եկեղեցւոյ
թշնամիները լաւ կ'ըմբռնեն թէ մերայ-
նոց պաշտպանողական գործին մէջ ո՛ր
է անմիաբանութիւն իրենց յաղթանակն
է. անոր համար պէն ամենասովոր ըն-
թացքն ունին, որ երբ կը տեսնեն թէ
Կաթողիկեայք սերտագոյն միաբանու-
թեամբ կը վարուին, այն ատեն խորա-
գիտօրէն անհամաձայնութեան սերմեր
ցանելով մէջերնին, ետեւէ կ'ըլլան միա-
բանութիւնը պառակտելու: Եւ իյի՛ւ թէ
չյաջողէին միշտ անոնց գիտումներն ի
մեծ փնաս կրօնական դատին: Ուստի
երբ օրինաւոր իշխանութիւնը որոշ պատ-
ուէր մը տայ, ո՛չ որ զայն արհամարհե-
լու է այն պատճառանօք թէ իրեն հա-
ճելի չէ. այլ ամէն որ իր կարծիքը ստո-
րագասելու է հեղինակութեան, որուն
հպատակ է և անոր ի խղճէ պարտաւոր
է հնազանդիլ: — Նոյնպէս ո՛չ մի ան-
հատ գիրք կամ օրագիր հրատարակե-
լու կամ հրապարակային ճառ խօսելու
սովոր վարդապետաբար ճոխանայ Եկե-
ղեցւոյ մէջ: Այլ ամենքն ալ ճանչնան
թէ որո՛ւ յանձնած է Աստուած Եկեղե-
ցւոյ ուսուցանող իշխանութիւնը. ան
ուրեմն լիութի իրաւունք ունի խօսելու
իբրեւ իրաւախոհ, երբ ուզէ. ուրիշե-
րուն պարտքն է խօսողն յարգանքով մե-
ծարել և ունկնդիր ըլլալ խօսուածին:
Իսկ այն հարցերու մասին, յորս, բա-
ցառելով հաւատքի և բարեկարգու-

թեան խնդիրներն, երբ Առաքելական
Աթոռն իւր դատաստանն տուած չէ,
ապօրինի չէ թեր ու դէմ վիճիլ, անձ-
նական կարծիքն յայտնել ու պաշտպա-
նել: Սակայն այս վէճերէն հեռի բըռ-
նելու է խօսքի ամէն անժուժկալութիւն,
որ կրնայ ծանրապէս վիրաւորել եղ-
բայրսիրութիւնը. ամէն որ ազատօրէն
բայց միանգամայն պարկեշտութեամբ
պաշտպանէ իր կարծիքը, և չկարծէ թէ
իրեն ներեալ է հակառակ կարծիք ու-
նեցողը կասկածելի ամբաստանել հա-
ւատքի մասին կամ բարեկարգութեան
մէջ թերացող՝ միայն այն պատճառաւ
որ իրմէ տարբեր կարծիք ունի: Կ'ու-
ղենք որ ետ կենան մերիւններն ալ այն
յորջորջումներէն, որ սկսած են հիմայ
գործածուիլ Կաթողիկեաներն իրարմէ
խտրելու համար. և անոնցմէ ո՛չ միայն
զգուշանալու են իբրեւ ի պղծոց եւ ի
նորաձայն թանկից, որ ո՛չ ճշմարտու-
թեան ոչ ալ արդարութեան չեն պատ-
շաճիր, այլ նաեւ որովհետեւ Կաթողի-
կէից մէջ մեծ խռովութիւն և չիղթու-
թիւն կը ծագի անոնց երեսէն: Կաթո-
ղիկէ հաւատոց զօրութիւնն ու բնու-
թիւնն յայնմ կը կայանայ, որ բան չի
կրնար անոր աւելցուիլ կամ պակսիլ.
կամ ամբողջութեամբ կը պահուի կամ
ամբողջութեամբ կը մերժուի: Այս եւն
կարողիկէ հաւատք, յոր եթէ ոք հաւա-
սարմութեամբ եւ հաստատութեամբ յիս-
տացցէ, ի վրկաքիռն հաստանել ո՛չ
կարէ (Հնգնկ. Ս. Աթանասայ): Նոր մակ-
դիրներու պէտք չկայ ուրեմն՝ Կաթողիկէ
դաւանութեան վերաբերիլը նշանակելու
համար, բաւական ըլլալու է ամենուն
դաւանիլ. «Քրիստոնեայ է անունս, կա-
թողիկեայ մականունս». միայն թէ ջա-

նան իրօք այնպէս ըլլալ, ինչպէս կը գաւանդին:

Միւս կողմանէ Եկեղեցին մերիններէն, որ անձերնին կաթողիկէութեան օգտին նուիրած են, հիմա՛յ անօգուտ վէճերու մէջ դեգերելէ շատ տարբեր բան կը սպասէ. կը պահանջէ որ մեծ ջանքով համընթանան պահելու հաւատքը ամբողջ և անփնաս ամէն մոլորութեան խորշակէ՝ հետեւելով մանաւանդ անոր, զոր Բրիտոս դրած է պահպան և մեկնիչ ճշմարտութեան: Այսօր ալ սակաւթիւ չեն անոնք, որ ինչպէս կ'ըսէ Առաքեալը՝ «*quis desiderat scire se salvum faciat se ipsum*» (Բ. Տիմ. Դ. 3. 4): Վասն զի իրենք իրենցմով լեղումած այսպիսիներն և մարդկային մարի մեծ համարումովն բարձրամտելով, որ իրօք անհաւատալի յառաջդիմութիւն ըրած է բնութեան խուզարկութեամբ, միշտ սակայն Աստուծոյ շնորհիւ, ա՛յն աստիճան յառաջ գացած են յանդգնութեան մէջ, որ չեն վարանիր նոյն իսկ Աստուծոյ գաղտնիքներն և ամէն ինչ որ նա յայտնած է, իրենց իմացողութեան տարողութեամբը չափել և ներկայ ժամանակաց ըմբռնողութեան յարմարցնել: Եղան այսպէս հրէշային մոլորութիւնները Արդիականութեան, զոր Մեր Նախորդը իրաւամբ «*ամէն հերետիքաւորեանց անփոխոյր*» յայտարարեց և հանդիսապէս դատապարտեց: Նոյն դատապարտութիւնը Մենք ալ, Պատուակա՛ն Եղբարք, ամբողջ իր ծանրութեամբը, հոս կը կրկնենք. և որովհետեւ ա՛մ'ն տեղէ այդ վարակիչ ժանտախտը ա՛կաւին բնաջինջ եղած չէ. այլ նոյն

իսկ հիմայ հոս հոն, թէեւ գաղտնաբար, սակայն կը սողոսկի. ուստի զամէնքն ալ կը յորդորենք որ ամէն փութաջանութեամբ զգուշանան այս ախտին վարակումէն, որուն կարծես կարելի է մերձեցնել ինչ որ Յոր ուրիշ բանի համար ըսած էր. հոր վառեալ է յամենայն անդամս նորս, զի յոր կոյս հասցէ յարմատոց իշխեցէ (Յովհ. ԼԱ. 12): — Եւ միայն Արդիականաց մոլորութիւններէն չէ որ կը բաղձանք կաթողիկէաները հեռացած տեսնել, այլ նաև անոնց խելքէն և ինչպէս կ'ըսեն հոգիէն ալ. որ հոգւով տարուողն նողկանքով կը մերժէ ինչ որ հնութեան դրոշմ ունի և անյագօրէն կը փնտռէ ամէն բանի մէջ ինչ որ նորագոյն է, աստուածային իրաց վրայ խօսելու եղանակին մէջ. աստուածային պաշտամունքին մէջ, կաթողիկէ հաստատութեանց մէջ, նոյնիսկ բարեպաշտական առանձնակի կրթութեանց մէջ: Ուրեմն կ'ուզենք որ նուիրական մնայ միշտ մեր նախահարց այն օրէնքը. Բան մը չնորոգուի, այլ մնայ ինչ որ աւանդուած է. որ օրէնքը թէեւ հաւատքի բաներու մէջ մա՛նաւանդ պահելու է ամբողջ ճշգրտութեամբ, սակայն այն բաներու մէջ ալ, որ կրնան փոփոխութիւն կրել, նոյնին ուղղութեամբը շարժելու է. թէեւ վերջիններուն մէջ շատ անգամ կը զօրէ միւս կանոնն ալ. Ո՛չ նոր այլ նոր կերպով:

Արդ, որովհետեւ, Պատուակա՛ն Եղբարք, կաթողիկէ հաւատքը բացայայտ կերպով դաւանելու և հաւատքի համաձայն ապրելու համար. մարդիկ սովոր են յաճախ փոխադարձ օրինակներով եռանդի գալ, անոր համար մեծապէս կ'ուրախանանք եթէ զանազան ընկե-

րակցութիւններ կանգնին կաթողիկէից մէջ. եւ ո՛չ միայն կը բաղձանք որ անոնք բարգաւաճին, այլ կ'ուզենք որ Մեր իսկ պաշտպանութեամբն ու աջակցութեամբն ծաղկին. և պիտի ծաղկին, եթէ յարաբերութեամբ ու հաւատարմութեամբ հնազանդին հրահանգաց, զորս Առաքելական Աթոռը տուած է և պիտի տայ. Ամեն անոնք ուրեմն որ այդ տեսակ ընկերութեանց մասնակցելով Աստուծոյ և Եկեղեցւոյ համար կ'աշխատակցին, չմոռնա՛ն երբեք ինչ որ իմաստութիւնը բարձրագոյն կ'ըսէ. Այր հըռ յաղթութեամբ խօսեացի (ըստ Լու. Առակք. ԻԱ. 28). որովհետեւ եթէ Աստուծոյ չի հնազանդին Եկեղեցւոյ պետին հպատակելով, աստուածային օգնութիւնը պիտի չունենան և պարապ տեղ պիտի աշխատին:

Եւ որպէս զի այս ամէն բաները մեր ակնկալած վախճանն ունենան, գիտէք դուք, Պատուակա՛ն Եղբարք, թէ հարկաւոր է խոհեմ և ժրջան գործունէութիւն անոնց կողմանէ, զորս Քրիստոս Տէրը զրկած է մշակս ի հողմնս իւր, այսինքն կղերիկոսաց: — Անոր համար կ'ըմբռնէք թէ ձեր գլխաւոր հոգածութիւնն ըլլալու է ձեր մօտ գտնուող սուրբ աստիճան ունեցողները իրենց կարգին համեմատ սրբութեան մէջ պահել և սուրբ աստիճաններու թեկնածուներն այդ սուրբ պաշտօնին պատշաճօրէն պատրաստել, բարի հրահանգներով և պատուէրներով: Ու թէպէտ ձեր փոյթեռանդն հոգին յորդորի չի կարօտիր, այսու հանդերձ կը յորդորենք ու կ'աղբբենք, որ փոյթ տանիք զայս ընել ամենայն խնամքով: Վասն զի Եկեղեցւոյ բարւոյն համար ասկէ աւելի կա-

րեւոր բան չկայ, որու մասին մեր երջանկայիշատակ Նախորդներէն Լեւոն ԺԴ. և Պիոս Ժ.՝ կարեւորն ըրած ըլլալով ըստ պարագայից, Մենք հոս շատ ըսելիք չունինք: Միայն կը խնդրենք, որ փոյթեռանդն չանքով հետամուտ ըլլաք որ այն ամենիմաստ Բահանայապետաց գործերն, մանաւանդ Պիոսի առ կղերն յորդորք, մուացութեան չմատնուին, այլ ամենայն ջանադրութեամբ պահուին:

Բան մը կայ սակայն, որու վրայէն լռութեամբ անցնիլ չըլլար. որքան քահանաներ որ կան, ամէնքն, իբրեւ ամենասիրելի սրբիներ կը յորդորենք որ ըմբռնեն թէ ո՛րքան կարեւոր է ինչպէս իրենց հոգւոյն փրկութեան, նոյնպէս սուրբ պաշտօնին պտղաբեր ընելու համար, իրենց Եպիսկոպոսին սերտիւ յարած մնալ և ամենամեծ յարգանքով բարբերուիլ: Արդարեւ ո՛չ ամէն սրբազան պաշտօնեայ զերծ է հոգւոյ այն մեծամասութենէն և կամակորութենէն, որ այս ժամանակաց սեպհական է. որով հազուադէպ չէ տեսնել որ Եկեղեցւոյ Հովիւներն վիշտ ու ընդդիմութիւն կրեն անոնցմէ, որոնցմէ իրաւունք ունէին սփոփանք և օգնութիւն ակնկալելու: Իսկ արդ անոնք որ այդքան թշուառաբար կ'ոտնակսին պարտքերին, թո՛ղ խորհին ստէպ որ աստուածային է անոնց իշխանութիւնը, զորս ևդ... Հոգիւն Սուրբ Տեսողս՝ հովուեղ զժողովուրդ Տեսուն (Պործք Առաք. Ի. 28), և եթէ, ինչպէս տեսանք, Աստուծոյ կը դիմադրեն անոնք, որ ո՛ր և է օրինաւոր իշխանութեան կ'ընդդիմանան, շատ առելի մեծ անդամութիւն կը գործեն անոնք, որ կը մերժեն հնազանդիլ Եպիսկոպոսաց, զորս Աստուած իր իշխանութեան կնիքով

նուիրագործած է։ Որովհետեւ սերք, կ'ըսէ Իզնատիոս Վկան, յի թողուր որ ձեր մասին լռեմ, ակնոր համար կանխեցի ձեզ յորդորել որ միասնաւ ըլլաք Աստուծոյ խօսքին մէջ։ Վասն զի Յիսուս Քրիստոս, մեր անբաժանելի կեանքը, Աստուծոյ խօսքն է, ինչպէս Եպիսկոպոսներն ալ, որ երկրի ալ եւ ալ աւանաններուն մէջ դրուած են, Հօր խօսքին մէջ են։ Անոր համար պաշտօն է որ համախոհ զտնոյթ Եպիսկոպոսին խափին (ի Թղթ. առ Եփես. Դ.)։ Եւ այս հռչակաւոր Մարտիրոսին պէս խօսած են Եկեղեցւոյ ամէն Հայրերն ու Վարդապետներն, որքան որ կան։ — Ասոր աւելցնելու է որ ժամանակաց դժուարութեան երեսէն, Սրբազան Հովհաննէն շատ ծանր բեռ մը կը կրեն, և ծանրագոյն մտահոգութեան մէջ են իրենց յանձնուած հօտին փրկութեան մասին։ Զի նոյն սփին վասն ոգւոց ձերոց որպէս թէ համարս տալոց իցնն ընդ ձեր (Եբր. ԺԴ. 17)։ Արդ՝ անդուծ ըսուելու չեն անոնք, որ պարտաւարաւ յարգանքն չընծայելով Եպիսկոպոսաց, անոնց բեռն ու մտահոգութիւնը կ'աւելցնեն։ Զի այն ոչ յօգուտ ձեր է (անդ. 17), պիտի ըսէր Առաքեալը. և այս՝ այն պատճառաւ որ Եկեղեցին է ժողովուրդը՝ քանի որ յորջոհ հաւատաւորաց (Ս. Կիպր. Փղ. 66 (այլք.՝ 69). որմէ կը հետեւի թէ Եկեղեցւոյ հետ չէ, ով որ իւր Եպիսկոպոսին հետ չէ։

Եւ արդ, Պատուական Եղբարք, այս Թղթոյս վերջ տալու ատեն մարերնիս ինքնին կը դառնայ այն նիւթին, որով մեր Թուղթը սկսանք. և դարձեալ ամեն

նայն աղերսանօք կը խնդրենք թէ՛ մարդկային ընկերութեան, թէ՛ Եկեղեցւոյ բարւոյն համար՝ այս կարի աղետալի պատերազմին վախճանը. մարդկային ընկերութեան՝ որպէս զի ան երբ խաղաղութիւն կնքուի՝ ամէն քաղաքական և մարդկային ձեռնարկներու մէջ յառաջդիմէ։ Յիսուսի Քրիստոսի Եկեղեցւոյ՝ որպէս զի ամէն խոյրնդոտներէ զերծանելով, շարունակէ երկրիս ամէն սահմաններն ու կողմերը մարդոց օգտին և փրկութեան օժանդակելու — Եկեղեցին, աւա՛ղ, շատ երկար ատեն է, որ չունի իրեն պէտք եղած լիուրի ազատութիւնը. այն օրէն ի վեր՝ այսինքն, որ Հռոմի Քահանայապետն սկսաւ զուրկ մնալ այն պատասպարումէն, զոր աստուածային նախախնամութեան շնորհիւ դարբնու ընթացքին մէջ ստացած էր իր ազատութիւնը ապահովելու համար։ Եւ այդ պատասպարանն վերցուելով ո՛չ թեթեւ վրդովանք տեղի ունեցաւ կաթողիկէից մէջ, ինչպէս հարկ էր որ ըլլար. վասն զի ամէն անոնք որ Հռոմի Քահանայապետին որդի կը դառնան զիրենք, թէ անոնք որ մօտ են և թէ հեռու եղողներն, ամենայն իրաւամբ կը պահանջեն որ երկբայելի չըլլայ երբեք, թէ իրենց հասարակաց Հայրը իւր Առաքելական պաշտօնը վարելուն մէջ իրապէս և բոլորովին ազատ ըլլայ ամէն մարդկային իշխանութենէ։ Ուստի մեծապէս բաղձալով որ ազգերն օր առաջ մէջբերին խաղաղութիւն կնքեն, կը բաղձանք նաեւ որ Եկեղեցւոյ Գլուխը դադրի այս անկանոն կացութեան մէջ մնալէ, որ շատ մը վանազան պատճառներով ժողովրդաց անդորրութեան իսկ կը վնասէ։

Հետեւաբար ինչ պահանջ որ Մեր Նախորդներն ըրած են այս մասին շատ անգամ, ո՛չ մարդկային հաշիւներով, այլ պաշտօնի սրբութենէն մղուած, այսինքն Առաքելական Աթոռոյ իրաւունքներն ու արժանապատուութիւնը պոչապանելու դիտաւորութեամբ, նոյնը Մենք միեւնոյն պատճառաց համար հոս կը կրկնենք:

Արդ որովհետեւ Աստուծոյ ձեռքն է իշխանայ կալըրը և ամէն անոնց, որ կրնան վերջ տալ իրաց թէ՛ դառնութեան թէ՛ դժուարութեանց, զորս յիշեցինք, անոր համար ձայներնիս առ Աստուած թարծրացնելու ենք պաղատագին և համօրէն մարդկային ազդի կողմանէ աղաղակելու ենք, «Տո՛ւր, Տէր զիսաղաղութիւն յաւուրս մեր»։ Եւ Այն, որ իր անձին համար ըսած է. Ես Տէր... որ առնեմ զխաղաղութիւն (Ես. ԽԵ. 6—7), մեր ալօթիւք ի դուր շարժելով, ուղէ՛ փութով ցածուցանել փութորիկն, որով թէ՛ քաղաքական և թէ՛ կրօնական ընկերութիւնը ալեկոծուած է: Օգնութեան հասնի մեզի Երանելի Կոյսն, որ ծնաւ զնոյն ինքն իշխանն խաղաղութեան, և իւր մայրենի հագածութեան և պաշտպանութեան տակն առնու Մեր խոնարհ Անձը, Մեր Քահանայապետական պաշտօնը, Եկեղեցին և հետեւաբար բոլոր մարդոց հոգիներն, որ իւր Որդւոյն արեամբ զնուած են:

Երկնաձիր պարգեւաց իբր գրուական և ի վկայութիւն Մեր բարեացակամութեան ձեզ, Պատուական Եղբարք, ձեր կղերին և ժողովրդեան ամենայն սիրով կը շնորհենք առաքելական օրհնութիւնը:

Տուեալ ի Հոռն Սուրբ Պետրոսի մօտ, ամենայն Սրբոց զօրին օրը, 1914 Նոյեմբեր 1ին, Մեր Քահանայապետութեան առաջին տարին:

ԲԵՆԵԴԻԿՏՈՍ ՊԱՊ ԺԵ.

ԵՕԹՆԵԱԿ ՔՐԻՍՏՈՆԵՒ

ՀԱՂԵՒՈՐ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆԵՆՐ

„ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ“ ԳՐԲԵՆ

ԴՐՐԻ Ա. — Կ. Ի. — Մեր ամբողջ կեանքը եռանդեամբ ուղղելու վրայ:

(Շար.)

Արքուն և եռակցնո՛ս եղիւր Աստուծոյ ծառայութեան մէջ, և սեպ մօտէ՛. Ի՞նչ քանի համար եկար, և թնոյր բողոքիւր գաղաւթ. ոչ ապաքե՛ն՝ որպէս զի Աստուծոյ համար ապրիս, և ըլլաս այր հոգեւոր:

Ուրեմն ետա՛ յառաջդիմութիւն ընելու համար. որովհետեւ աշխատութիւններու վարժք իջ ասեկեմ պիտի ընդունիս. և յայնժամ չպիտի ըլլայ այլեւս երկուք ու ցաւ իւր սահմաններու մէջ:

Հիմա իջ մի պիտի աշխատիս, և մեծ հանգիստ մա՛ւ աւանդի մշտնջենական ուրախութիւն պիտի գտնուի: Եթէ դուն զործելու մէջ մնայիս ըլլաս հաւատարիմ ու եռանդեմ Աստուծոյ անշուշտ հաւատարիմ ու առաստիճան պիտի ըլլայ վարձատրելու մէջ:

Պէտք է անխախտ յոյս ունենաս թէ պիտի հասնիս յաղորդեան արմատելիին. յայց քացարձակ ապահովութիւն տածելու չէ, մի՛ գուցէ գաղաւթս կամ մեծաւթս:

Ս ՅԱՒՈՐ ՄԾԲՆԱՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

Ս. Յակոբ Մծբնայ Հայրապետը, ըստ մեր ազգային աւանդութեան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի հօրաքոնը Խորովուհիին որդին է: Հայրը կը կոչուէր Տիւրան: Երբ Ս. Գրիգորի հայրը Անակ՝ իր ամբողջ առաւելով բնակիչ եղաւ Տրդատայ հայրը Խորով թաղաւորը սպաննելուն համար, ինչպէս Գրիգոր դայեակնելուն ձեռքով Կեսարիա փախցուեցաւ, նոյնպէս Յակոբ իր համացիդն ալ հոն տարուեցաւ և քրիստոնէական դաստիարակութեամբ կրթուեցաւ: Լուսաւորչի Սուրբն եղբայրն ալ՝ Պարսկաստան տարուեցաւ և Յակոբի մօրը Խորովուհիին կողմէ անուցուեցաւ: Ասկէ ծագում առած է նախնեաց այն կարծիքը թէ Յուրէն ծակբին եղբայրն է, կամ Յակոբ Լուսաւորչին եղբայրն է:

Յակոբ ունէր իրմէ մեծ քոյր մը Սակգէն անունով որ իրեն հետ Կեսարիա ապրեցաւ: Երբ Յակոբ քիչ մը մեծցաւ, քոյրը գինքը առաւ Պարսկաստան տարաւ: Հոն Սակգէն ամուսնացաւ և ծնաւ Հրաչեայ, անուրով աղայ մը, որուն համար կ'ըսուէ թէ Սկիւթացեաց կամ Գլմաց թագաւոր եղած է: Իսկ Յակոբ երբ չափահաս եղաւ, չուղեց Պարսից արքունիք մնայ. այլ իր ամական թնէն իջիւր տաժա՛տ սուրբ փափաքին համեմատ, թողուց իր ազգա-

կանները և աշխարհի գրգռումներն ու մենակեցութեան վիճակն ընդգրկեց: Ուստի քաղաքացու Միջագետաց կողմի անապատը, Մծբին քաղաքին մօտ. ոսկէ կը կարծէ թէ ոգորհասութե Սուրբին ձնդալայրը Մծբին քաղաքն է: Յակոբ՝ Ս. Հոգեւոյն ազգեցութեամբ քաղաքին մօտը գտնուող վանք մը գնաց, որուն տրբահայրն էր Մարուգէ (Մարկեղոս) անունով սրբակեաց և հոգեւոր անձ մը: Ս. Յակոբ ժամանակ մը հոն կենալէ յետոյ բոլորովին առանձնացաւ և ինքզինքը առաւ խիստ ճգնաթեան: Կերակուրը անկի բանջար և պտուղ էր, զգեստը այժու մօզէ, գլխուն մաշկէր թաղիքի պէս թանձրացած, այնպէս որ զինքը տեսողը յիմար կը կարծէր: Գիշեր ցերեկ անդադար կ'աղօթէր: Այնպիսի յառաջ գնաց արբանձեան մէջ որ Աստուծոյ ընդունեցաւ հրաշագործութեան և մարգարէութեան անկու գտական պարգեւները:

Անգամ մը երբ լեռան գլուխը եռանդալին կ'աղօթէր, Աստուած երեւցաւ իրեն հրեշտակներու հետ, որոնք զինքը ողջագործելով կ'ըսէին. «Ո՛վ երանելի, խնայէ՛, որովհետեւ մարմին է և մեղանշան չէ, մենք քեզի համար Տիրոջ կ'աղաչենք, ո՛վ Աստուծոյ Սուրբը: Եւ Տէրը, հրեշտակներուն ըսաւ. «Անմարմին հրեշտակները կը տեսնէ՞ք սա մարմնաւորը, որ զիս մարդկանց սիրելի քուսաւ: Եւ Յակոբին ըսաւ. «Սիրելի՛ որդեակ իմ, քու խնդիրքներդ ընդունելի պիտի ըլլան: — Սուրբ Յակոբ ըսաւ. Սպանող մարմնոյս երբեք չպիտի խնայեմ, մինչեւ որ մեռնիմ, և կեանքին մէջ տանեալն հացով և ջրով չպիտի կշտանամ: Բայց զարմանի չէ որ դուն մեծամեծ հրաշքներ կ'ընես, որովհետեւ Աստուած ես, զարմանալին՝ ինծի պէս մեղաւորին ողորմելու է: Ապա Տէրը երկնք կը վերադառնար հրեշտակներուն հետ, սուրբին պահպան կը կարգէր երկու հրեշտակ, զորոնք յետոյ տեսաւ Սուրբ Կոստանդիանոս թագաւորը: Սուրբ Յակոբ լալով ծանր դրաւ, երկրպագեց Աստուծոյ, զոր աչքով տեսաւ և անոր շնորհակալութիւն մատուցաւ:

Սուրբ Յակոբ լեռան վրայ ձսեալ ի բուն ճգնելէ յետոյ, գարնան անկէ իջաւ գնաց Սաթիթ միջ գետին եզերքը և հարցուց՝ անգին այդի մշակող գեղջուկներուն թէ ո՛ւր է գետին հունը: Ասոնք իր խեղճ ու կրակ կերպարանքը տեսնելով սկսան զինքը ծաղրել ըսելով՝ Դուն ճգնաւոր մարդ ես, ջուրին վրայէն քալելէ՛ անցի՛ր: Այն ատեն Սուրբը վերաբերեալ հանեց ջուրին վրայ ձգեց, և անով, իբրեւ նաւակով անդին անցաւ: Այս եղաւ առաջին հրաշքը: Թեոյ գետին ատուակելու արմաւենի ծառեր բուսան. տեսնողները իրենց մտքին կուրուծեան չճանչցան Աստուծոյ մարգը: Սուրբը գնաց անոնց աշխատած տեղը և հարցուց թէ ի՞նչ է մշակածներն: Անոնք ծաղրելով պատասխանեցին թէ՛ Փուշ է: Սուրբը ըսաւ. «Փուշ Թեոյ այգին մինչեւ որ Տէրը գայ: Եւ իսկոյն որով երբ փշան ու պտուղ տալէ դադարեցան, բայց իբրեւ ապա-

ցոյց հրաշքին, դարձեալ որով տերեւով ծածկուած եացին:

Երանելին՝ ճամբան շարունակելով հանդիպեցաւ Յակոբ անունով ճգնաւորի մը և անոր քով քառասուն օր կեցաւ: Թեոյ այցելութիւն տուաւ Սուրբ Մարուգէին և հոն ալ մի քանի օր անցուց: Սուրբ Մարուգէ պատմեց Ս. Յակոբին թէ այն կողմերու բնակիչները թէեւ մեծ մասամբ սուրբ հաւատքը ընդունած են, բայց մեջերին անհաւատութեան շատ հեռքեր ալ կը գտնուին, մինչեւ անգամ ոմանք ծաղր կ'ընեն Սուրբ Գիրքը, մանաւանդ Ջրհեղեղի պատմութիւնը և Նոյեան Տապանը, որ Սուրբ Խաչին օրինակ էր. որովհետեւ, կ'ըսեն թէ Տապանին իջած տեղը չի գիտցուիր, ոմանք կորդուաց լեռը կ'ըսեն, ոմանք ալ Արարատ գագաթին Մասիս լեռը:

Այն ատեն Սուրբ Յակոբ հրաշքաւ առաւ Սուրբ Մարուգէին ճամբայ ելաւ դէպի Մասիս Նոյեան Տապանէն կտոր մը գտնելու և Սուրբ Մարուգէին բերեալ զսամար, Հրեշտակներու առաջնորդութեամբ Արարատ գագաթը հասաւ, բայց Մասիս լեռը չեկաւ: Որովհետեւ երբ պարտաւած կը ներհեր Մասիս լեռան ստորոտը, Աստուած վրան զթալով չուզեց որ մինչեւ լեռան գագաթը ելլելու ծանր յոգնութիւնը կրէ, հրեշտակի մը ձեռքով Տապանէն կտոր մը Սուրբին քովը դրաւ: Սուրբը քնէն արթնանալով երբ տեսաւ, հապկցաւ Աստուծոյ խորհուրդը և Տիրոջ գոհութիւն մատուցանելով ետ դարձաւ:

(Շարունակիլի)

ԱՃԱՅԻՊ ՆԷՃԱԹ

(Տեղամի)

6

Գորանլիւք քէօքնար օրմանըն իւսթիւն տէն շաֆադ աթմըշտը վէ կիւն տախի տօղմապատ իւսի:

Հասքա՛ կիտէլիմ. շու միւստիշ հայտուտ եաթաղընը թէրք էթմէյէ իսթիւնալ իտէլիմ տէտի:

Ճապաթ պին պաշը՝ անա ճէվապէն.

Տահա պիդ գաղալարլա մուհաթ պուլունուլորուզ: Իշիթիտին եա պու օրմանտա երկիրմի հայտուտան մուրէքքէպ պիր ալէնէ պուլունուլոր. հիշ ինթիզար իթմէտիկիմիդ սըրատա շու գալըն շալըլար արասընտան պիր գուրշուն կէլէրէք տիւշմէնի կէօրմէք սիպին պիդի եէրէ սէրէպիլիր. Նէ՛ սուրէթլէ հարէքէթ իթմէմիդ իճապ իտէճէկիւնի էվվէլա տիւշլինէլիմ:

Պիրտէն պիրէ Հասքա հայգըրարազ.

Տիրւէ՛ յինիւ , ուղագտան պիր սիւրիւ պէյ-
կիր այագ սէսէրի իշխոյ՞ օրմընըդ : Պիւ-
թիւն ալէնէնին հաեա վէ սիւվարի օլարագ
պուրայա կէլմէք իւզրէ օլտուպարնտան
գորգարըմ : Սիւրաթլա մէրտիվէնտէն եօգա-
րը չըգարագ , բէնճիրէ էօնիւնտէ թանգիւ
իթմէյէ սուրտու : Ազ սօնրա սէվինճլէ պա-
ղըրարագ աշաղը էնտի :

— Տօսթլա՛ր կէլիւր . պիր պէօյիւք սիւ-
վարի միւֆրէյէսի տիր , Հէման պէօյիւք գա-
բուռուն իքի վանաալարընը աշտը . սիւվա-
րիլէր իշէրի սախիւ օլտուլար վէ քեաֆֆէ-
սի մօսիէօ սը Պէրկ իլէ արգասաշլարը Հաու-
քայը սէվինճ սէսաալարըյա սէլաւաալար :
Պատէհու սիւվարի օն պաշըրը իլէրուէտի ,
վէ ամիրինէ սէլամը ասքէրիյէյի իյֆա իթ-
տիքտէն սօնրա , անա խիթապէն :

— Պի՛ն պաշը , սիզին իշիւն չօգ մէրագա
սիւշտիւք : Սիզին նիզամ վէ ինթիզամը աս-
քէրինին ահքամմընա բէք սէպաթլը պիր
սուրէթտէ բիայէթ իթսիկինիզի պիտիյիմիզ
ճիհէթլէ վէ գարարլաշարըլմը զէմանտան
պիր գաշ սաաթ սօնրայա գատար կէլմէտիկի-
նիզի տախի կէօրէրէք օրմանտա հօլունուզը
շաշըրտըղընը միւլաւագաաղնա տիւշտիւք ,
վէ պէլքի տէ պու ճլմարտա պուլունան
հայտուալար էլլէրինէ տիւշտիւկիւնիւզէ
հիւքմ իթտիք . պինաէն ալէյն միւրալայըն է-
վամիրինի ախզ իթտիքտէն սօնրա պէյկիր-
լէրէ պինտիք վէ մաշալալարլա միւճէհէզ
օլտուղումուզ հալտէ պու կիճէ պիւթիւն օր-
մանը սուաշարք . նիհայէթ իքի պէյկիրին ա-
յագ իզլէրինի քէշֆ իթտիք : Օ վաղըթ սի-
վարիլէրիմէ . իշթէ պին պաշընըն տօրու ա-
թընըն այագլարընըն իզլէրի , տէտիւմ : Ալա-
եըմըգտա անըն պէյկիրինտէն տահա կիւզէլ
նալլանմը տիկէր պիր պէյկիր եօգ տըր : Իշ-
թէ պու իզլէրի թէագիւզ իտէրէք , պու էվի
քէշֆ իթտիք վէ կէօրտիւկիւնիւզ կիպի կէլ-
տիք :

Մօսիէօ տը Պէրկ ճէվապէն .

— Ալլահ բաղի օլտուն , սիզի պուրայա
սէվի իթտիկի իշուն , սիզին միւրպութիյէ-
թինիզտէն սուալը մէմնուն օլտում վէ ան-
սամիմիւլ գալպ սիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ :

Հապա՛ Հա՛ . . . հա՛ . . . տիյէ պաղըրա-
րագ . տիկէր հայտուալարըն լանտէվույա
կէլմէմէլէրինին էապապընը շիմտի անլատըմ .
սիզին օրման տախիլինտէ գուհուրունուզ՝
անլէրի իւրքիւթ միւշ օլաճագ :

Պին պաշը՝ ագշաման պէրու պաշլարընա
կէլէնի խիւլաաթէն նագլ իթտի վէ իւալէ
իտէրէք :

— Օ՛ն պաշը , շուրաաաքի տէօրթ մէվ-
գուֆիյինին հանընա քեաֆի տէրէճէտէ նէ-
ֆէր վազ էթ , մահգէնտէ պուլունան հէրիֆ
վէ գարըյո տախի պաղլայարագ պուլարըն
հանընա կէթիլիկիւզ վէ պիւթիւն էվի գիյա-
րէթ իտինիզ . չալընմը էշհալարը միւհիթէվի
պուլունան սուապ վէ սանտըղարը ալընըզ ,
վէ պուրատա պուլունմասը մէլնուզ օլան
քիւլլիէթլի մէէքիւլաթ վէ շարապը պօլ պօլ
արգունուզ վէճհէ սարֆ էսինիզ :

Սիւվարիլէր պէյկիրտէն էնէրէք , պին
պաշընըն պիլ խասսա շարապ վէ էրգագա տա-
յիր օլան էվամիրինի հարֆիէն իճրա էթտի-
լէր . ագշաման հայտուալար իշուն իսթիհ-
զար իտիւմիշ օլան պօլ վէ միւքէմմէլ եէմէյի
քէմալը իշթիհա իլէ աֆիյէթ պուլուրտըլար :

Պու էսնատա մօսիէօ սը Պէրկ քէնտիսի-
նին հայաթտա գալմասընա սէպէզ օլան չօ-
ճուղու պուլմալա կիթտի կիճէլէյին վաղը
օլան հատիսաթըն էյի նէթիճէսինտէն անը
խապէրտար գըլաղսան սօնրա իւալէ իտէ-
րէք :

— Եանըմա օթուր , սէվէմի քիւշիւք ,
վէ շիմտի պու էվտէ նա՛սըլ պուլունտուղը-
նը , գատէրին նա՛սըլ սէնի պու էվէ աթտը-
ղընը սէօյլէ՛ պանա . զիրա պու հայտուտուն
հագիզի գըզը վէ պու մէքրուհ պունամըշըն
տախի պէօյիւք վալիտէն օլմասընա հիշ ի-
նանամայօրում : Գէմալը էմիլիէթլէ պիւ-
թիւն պէտպախիլըզլարընը պանա նագլ էթ ,
հիշ էսէֆ էթմէ՛ , սէվկիւլիւ Իւրսիւլիւմ ,
զիրա պէն սէնի վիգայէ իտէճէկիւմ :

Չօճուգ ճէվապէն . — Պէնիմ հագիզի իս-
միմ Իւրսիւլ տէյիլ տիր , պէն Մէլանի թէսմ
միյէ օլունուլօրում . վալիտէմին նէգտինտէն
գորըճըլար պէնի գաշըրարագ պու . միւնֆէ-
րին խանէյէ նագլ էթտիլէր : Պու միւտհիշ

հատիսէսէն իբի սէնէ մուգատտէմ, բէտէ-
րիմ վէֆաթ իթմիշտի. անքն խամ պարօն տը
Կրիւնօ իտի.

Պին պաշը պիւսպիթիւն շաշըմիշ պիր
հալտէ պաղըրարադ.

— Նա՛ Րապպիմ, պարօն տը Կրիւնօ սէ-
նին բէտէրիմ մի իտի. Տէմէք սէն պէնիմ
հէմիթիմի՞ն զըզըմի՞ն... վէ պէն տէ սէնին
տալընլմ... Տէրաղուշ էթ պէնի, սէվկիւլիւ
Մէլանի. Պէն Ուտույա հարէքէթ իթմէզաէն
էվվէլ, սէնի անճադ պիր տէֆա կէօրմիւշ
իտիմ, սէն օ վաղըթ հէնուզ պէշիքտէ պու-
լունուզօրտուն վէ պէն սէնի գօլլարըմ արա-
սընա ալարադ թապտիս իթմիշտիմ վէ շիմ-
տի հայտուալարըն պըշաղընտան պէնի գուր-
թարմադ իշուն հիքմէթը Րապպանիյէ, կիւ-
ղէլ մէլայիքէմ, սէնի գուլլանմիւշ տըր. Մօ-
սիէօ տը Պէրկ էլլէրինի գալուշտուրտու վէ
պիր գաշ տապիգա միհնէթտար էնգարը սէ-
մայա մաթուֆ գալտը. իլք թէէսիւր վէ հէ-
յէճանը պիր ազ գայիլ օլտուգտան սօնրա.
Մէվկիւլիւ Մէլանի, սէնին գաշըրըմանըն
թաֆսիլաթընը պանա նա՛ղլ էթ, տէտի.

Չօճուդ ճէվապէն. — Հէյհիթ, պիւթիւն
հայաթըմ միւտտէթինճէ անը տէրիաթըր ի-
տէճէկիմ. Պիր կիւն սէվկիւլիւ վալիտէմլէ
պէրապէր խանէ տախիլինտէ հալընըզ պու-
լունտուղումուզ սըրատա, Ֆէնա չէհրէլի պիր
ատամըն իշէրի կիրաիլինի կէօրտիւք. Վալի-
տէմէ պիր քեաղըա իրայէ էթտի վէ ազ
միւտտէթ կէշտիքտէ գըզկըն պիր միւպահէ-
սէտէն սօնրա անըն տէհշէթլի պիր սուրէթտէ
քիւֆիւրլէրլէ բաթըրաը եաբտըղընը իշիթ-
տիմ. Պու էսնատա վալիտէմ, պէնիմ չէքի-
լէրէք պաղչէյէ կիտիպ կէզմէմի էմր էթտի.
Էսէր էնմէզ, օրատա սազըլ օլան վէ չէհրէսի
տահա միւտտիշ պուլունան տիկէր պիր քիմսէ
իւզէրիմլ հիւճուլ իտէրէք, պէնի եազալա-
տը, մէնտիլլէլ աղզըմը գաբատը վէ պէնի
ճիւլար օրմանտա ինթիզար իթմէքտէ օլան
գօշուլու պիր արապայա սիւրիւքլէտի. պի-
րինճի հէրիֆ իսէ հէման պիղէ պիւրէշտի վէ
այնը արապայա օթուրարադ պէնի պու էվէ
նաղլ էթտիլէր.

Պին պաշը Մէլանիլէ պէրապէր հալլիյէ

էնէրէք, մէվգուֆիյնի անա իրայէ էթտի.
Քիւչիւք զըզ զըվրճըզ վէ սիյան սաշըլ պի-
րինի կէօթէրէրէք. իշթէ տալըճըղըմ, իշթէ
շու իտի վալիտէմէ քեաղըտը կէթիւրէն, իշ-
թէ շու տիկէրի սարը սաշ վէ սազալըսը տա
պէնի գաշըրան տըր, տէտի.

Մօսիէօ տը Պէրկ իլէ Մէլանի պիր գաշ
լօզմա հէմէք հէտիքտէն սօնրա, պին պաշը
սիւվարիլէրէ ալիմէթ էմրինի վէրտի. Մէ-
լանիլ տէ քէնտի պէյկիրինին սաղըրիսինէ
ալտը. մէվգուֆիյնի էլլէրի սըրթլարընտա պաղ-
լը օլարադ վէ պօյունլարընտան զէնճիւրլէն-
միւշ օլտուգլարը հալտէ պիր ալայ սիւվարի
օրթտանտան եիւրիւզօրլարտը.

Խանէնին պիւթիւն ինթիւլա իթտիկի էշ-
հապըլա պէրապէր հըֆզ օլունմասը իշիւն
օրանըն առլիյէսի թարաֆընտան իշալ վէ
մէնլէնին թէտպիղինէ տէկին, մահալը մէզ-
քիւրտէ միւֆրիղէտէն տէօրթ քիշի գալտը.

Նէհիւրէ միւվասէլէթլէրինտէ, պին պաշը
առլիյէ մէմուրիլինէ պէյաննամէսինի թագ-
տիմ իտէրէք մահպուսիյնի անլէրէ թէսլիմ
էթտի. Հէման իտթըրը սալըրը պիր գուվ-
վէթի տաքէրիյէ պիւթիւն օրմանը մուհասէ-
րէ էթմէք էմրինի տիւզ իտէրէք, թէհարրի-
յաթը ֆէվզ էլ տտէտէ պուլունտու. պու
շիտտէթլի թէրթիպ ինթիզար օլունան նէ-
թայիճը մաթլուպէյի թէմամըլա իթա էթ-
տի. վէ ուտուլը մուհաքէմէնին իտթինթադ
վէ թահգիպթը նէթիճէսինտէն աթիտէքի մէ-
սայիլ թէնէզվիւր էթտի.

Մատամ տը Կրիւնօնըն հէկէանէ աղրա-
րապասը օլուպ, զաթէն բէք զէնկին ֆա-
գաթ այնը զէմանտա զիտտէսիլլէ խասիս,
ֆատիտ վէ տինսիզ օլան մօսիէօ տը Գլօան-
պէրկ նամընտա պիրիսի մատամ տը Կրիւնօ-
նըն զէվլէրլէ պէրապէր իբի էվլատլարընըն
վէֆաթընը վէ պիրատէրի պին պաշը աը Պէր-
կին տախի մուհարէպէտէ թէլէֆ օլտուղունը
վէ մատամ տը Կրիւնօնըն ճէսիմ սէրվէթինէ
վարիս հալընըզ քիւչիւք Մէլանի նամընտա
կէնճ պիր զըզըն պագի գալտըղընը իշիտէ-
րէք. իըրսըզլար ալվէնէսի թէիսինէ պէօյիւք
պիր մէպլադ վատ իտէրէք, պու չօճուղուն
գաշըրըմտը իշիւն անը գանալըմըշտը. Պու
զաթ հայտուալար թէիսինէ.

— Չօճուղը եալընըզ գաշըրմազլա իքթի-
թիֆա էտինիզ . անը էօլտիւրմէյինիզ , ֆո-
գաթ ուզազ , դայէթ ուզազ պիր մահալէ
նազլ իտէրէք գաթիէն քէնաթիւնի պուււ-
մայաճաղարընը էմին օլտուղունուզ պիր մա-
հալտէ հըֆզ իտինիզ . մա մաֆիյն անա տիկ-
գաթ վէ ինթիմամ էտինիզ վէ հիշ պիր շէյ-
տէն մահրում պրազմայընըզ , տէմիշտի :

Հայտուտարըն ըէիսի պու միււսհիշ խըտ-
մէթի մաէլմէմնունիյէ տէրէօհտէ իթմիշ ,
հաթիթա քէնտիսի պիզզաթ Կրիւնօնըն զօ-
նազընա տաթիլ օլարազ , էսկի պիր տէյն պէ-
հանէսիյէ գաաընլա ուզուն պիր գալկոյա
կիրիշմիշ օլտուղու հալտէ խանէնին էթրա-
ֆընտա տօլաշմադտա օլան արգասաշը իտէ
պաղէշէյէ տաթիլ օլարազ , քիւշիւք Մէլանի-
յի եագալամըզ վէ անըն սուլաղընը սահիլէ
եագըն վազ վէ խաաըր շարգասընը տաթի
ըրմազ քէնալընտա պիր չալըյա տաողգատն
սօնրա գուրպանը կէօթիւրէրէք ֆիրար իթ-
միշտի :

Հայտուտարըն ըէիսի վէ պիւթիւն ար-
գասաշլարը , պոււնամըզ վէ օղու տաթի պիր-
լիքտէ խաամ ճէզասընա մահքիւմ օլտուլար :
Մատամ սը Կրիւնօնըն գապահաթլը ազրա-
պասընա իտէ քիւլլիյէթլի պիր ճէզայի նազ-
տի թէտիյէ իթաթիւմէքլէ պէրապէր եիրմի
սէնէ մահպուսիյէթէ հիւքմ վէրիւմիշտի :

7

Մօսիէօ տը Պէրկ տէրհալ Մէլանինին գա-
պա էլպիտէլէրինի չըզարթարըրադ ալլէ-
սինին հալ ու մէվզընա միււսֆըզ տիկէր
պիր էպլապ իլէ իզամէ էթտի . վէ ալալընը
թէրք իթմէք իւզրէ միրալալընտան տաթի
մէէզունիյէթ իտէպ վէ իսթիհալ իթաթիք-
տէն սօնրա , Մէլանի իլէ Կրիւնօ չաթօնընա
ազիմէթ էյլէտիլէր :

Հէմշիրէսի քէնտիսինին վէֆաթ իթմիշ
օլտուղունու զանն իթտիկի իչիւն ինթի-
եաթքեարանէ տալրանարազ քէրիմէսինին
թէքրար պուղունմուշ օլմազ մէսուտ խա-
պէրին անա թէպլիր իթմէզտէն մուզատ-
տէմ , քէնտիսինի հազըրլամազ իսթէտի . պի-

նաէն ալէյն Կրիւնօտա էվէլա չիֆթլիք ի-
տարէ միւսիւրիւ նէզտինէ կիթտի . Պու էյի
իլիթիյար պին պաշը իլէ Մէլանիյի հալը հա-
յաթ վէ սըհաթտա կէօրէրէք ֆէվզէլատէ
սէվինտի . քէնտիսինի եէնի պիր հայաթա
տաթիլ օլույօրմուշ զանն էթտի . տուլտուզը
հիսսիյաթը իֆատէ իթմէք իչուն քէլիմէ
պուււմայօրար . էյի իլիթիյար հէման չաթօ-
յա գօշտու :

Մատամ սը Կրիւնօ մէյոււ , սորը վէ եէս
ու քէտէրաէն զաթիլէշմիշ պիր հալտէ պիր
սէտիր իւզէրինտէ օթուրմուշ վէ էլինտէ աէ-
ֆը զամ իթմէք իւզրէ պիր քիթապ թութ-
մուշ պուղունուլօրար . ֆադաթ զիհնի մէշ-
զուլլիյէթաէն գուրթուլմայօրար . Պրաասէրի-
նին հէնուզ հալը հայաթա օլարազ քէօլէ-
րինէ կէլալիյինի միւսիւրաէն իշիտիր իշիթմէզ
աեաղա գալգարազ անըն իսթիպպալինէ շի-
թապ իթմէք իսթէտի իտէ տէ , զաթէն պին-
պաշը օ էմնատա սալօնա տաթիլ օլույօրար :
Անը կէօրիւր կէօրմէզ , անըն գօլարը սրա-
սընա հիւճում էթտի վէ . Գա՛րտաշըմ , սէվ-
կիւլլէ գարտաշըմ . նիհայէթ սրթըզ սէնի
կէօրիւլօրում , սիլէ հալըրտը : Տահա եա-
շալօրմուսուն , էլհամաիլլահ : Տէմէք ար-
թըզ պու տիւնեատա եալընըզ օլմայաճաղըմ :

Մօսիէօ տը Պէրկ հէմշիրէսինին եանընա
օթուրտու . օրտույա կիթտիյինտէն պէրու
ալլէսի տաթիլինտէ վուգուա կէլէն քեաֆ-
ֆէի հատիսաթը քէնտիսինէ նապ իթմէսինի
րէճա էթտի :

Օ վաղըթ Մատամ սը Կրիւնօ մէպղուլ
քէտէր եալարը տէօքէրէք սէվկիւլիւ զէվ-
ճինին ուզուն վէ միւէլլիւմ պիր մարազ նէ-
թիճէսինտէ պիր իսթիթիան սապըրլա վէ
իրատէթը իլահիյէյէ րալի վէ թապի օլարազ
վէֆաթ էյլէտիյինի վէ իքի էվլասալարընը
տաթի չիչէք իլլէթի հիւզիւնտէն էօլաիւք-
լէրինի վէ պէտպաթլըզըն իքմալը իչուն տէ
քէնտիսինէ գալան եէկհանէ էվլատը սէվիմ-
լի քիւշիւք Մէլանինին ճիւլար ըրմադտա
կարգ օլմը օլտուղունու սէօլլէմիշտի :

Մօսիէօ տը Պէրկ քէմալը մէհապպէթլէ պու
հիքեայէյի տիյնէտիքտէն սօնրա ճէվապէն .

— Մատէմ քի նաաշընը քէշֆ էթմէմիշ-

լէր, Մէլանինին կարգ օլմըլ օլտուղուհաբէք սահիհ տիյէմէյօրուհ, տէտի:

Վալիտէ հայգըրարադ. Ահ, տիյէ պաղըր-տը վէ կէօղլէրի թաթըլը պիր իւմիտ շիւլէ-սիյլէ բարլայօրաը: Ահ, էկէր պէնիմ էվլա-տըմ հէնիւղ հաշաեօր օլսա իտի, էկէր կէօղ-լէրիմի գարաթմատան մուգատաէմ անը կէօրմէք սա'ատէթինէ նայիլ օլսա իտիմ. զօլլարըմ արատընտա անը սըգսա իտիմ, պէ-նիմ իշուհն էն պէօյիւք պիր թէսէլլի օլուր իտի:

— Էմին օլ հէմշիրէճիյիմ, Մէլանի վէ-ֆաթ էթմէմիշ տըր. պէն պէսթէ կիրիշիրիմ քի ամուհա օլլուհուղ Գլօանպէրկ պու իշտէ ֆէնա օյուհիւսի օյնամըլ օլաճագ: Խայըր, իտայըր. Մէլանի կարգ օլմամըլ տըր. մութ-լագա հայտուտար թարաֆընտան գաշըրը-լարադ հաթաղլարընտա կիզլի հըֆզ օլուհ-մագտա սըր:

— Վալիտէնին պէնդի պիւսպիւթիւն ա-թարադ վէ կէօղլէրիտէն բէնկի աթմըլ օ-լան հանագլարընտա տահա մէպղուլ կէօղ հաշլարը տէօքիւլէրէք՝ Ահ, հա բապպիմ, նէ՛ պէտղախթըլը, տիյէ նիտա իթմիշտի Անըն ֆա-սիտ ատամլար մէյանընտա հաշաեաճաղընտ վէֆաթ իթմիշ օլմասընը թէրճիհ իտէրտիմ: Խայիլէր ալէնէսինտէ հաշամագտան իտէ էօլմէք տուհա էլի տըր, զիրա անլէրին լի-սան վէ իտրադ էթտիքլէրի իպրէթ կէնճիլք իշուհն բէք վախիմ սըր:

Պին պաշը ճէվապէն:

— Սէվկիւլիւ հէմշիրէմ սէնտէ պէօյլէ իւլվի էֆքեար կէօրմէքլէ բէք մէմնուհն ըմ. պուհաան պաշգա պիր թարգտա տիւշիւնէ-մէզ իտին, ֆագաթ պսնա ինան, Մէլանի սէնին • դատար սէվմէքտէ օլտուղուհն օ իու-լուս վէ մէլէքեանէ մատսուլթէթէ մալիք տըր. ա'նգարիպ պիղպաթ անը էօյլէ կէօրէ-ճէքսին. գաշըրան հայտուտարըն էլլէրին-տէն անը գուրթարմաղա գաթէն մուվաֆագ օլուհուհն տըր:

Պու սէօղլէրի իշիտի իշիթմէզ վալիտէ եթրինտէն սըշրատը վէ սէվինճիւտէն հըսս էթտիյի հէյէճանղա. Եա բապպիմ նէ՛ տէյօր-սուհն, սահիհ տօղըր'ն մը, աման պիրատէրիմ,

սանա նիազ իտէրիմ, պէնտէն սըթըգ հիշ պիր շէյ հըֆզ էթմէ, հէր շէյի տէօյլէ պանա-ծնը պէլքի կէօրմիւշսիւն, պէլքի անընլա կէօրիւշմիւշսին, շու սապիգատա պէլքի պուրատան ուղագ պուլուհնմայօր: Ահ, կէլ կէլ, սէվկիւլիւ պէնի անըն հանընա նաղլ էթ:

Պին պաշը կիտէրէք գաբուլը աշտը: Մէ-լանի օտա տախիլինէ հիւճուհ իտէրէք վա-լիտէսինին զօլլարը արատընա աթըլտը: Ան-ճագ. Վալիտէճիյիմ, վալիտէճիյիմ, թաթըլ վալիտէճիյիմ, սէօղլէրինի թէլէֆֆիւզ իտէ-պիրիյօրտը:

Վալիտէսի. — Սէ'ն մի սին, զըզըմ, սէվ-կիւլիւ զըզըմ: Էվվէթ ոէն սին, սէն պանա իեաաէ օլուհտուհն, հա' Բապպիմ, էյիլք Ալ-լահը, պին սէֆա մուգատաէս օլապըն: Վէ թաթըլ կէօղ հաշլարը տէօքմէքլէ պէրապէր միւթէմատիէն. Եա' Սլլահըմ, նէ՛ գատար սանա միւթէնէքքիւրիւմ. տիյէ թէքրարլա-յօրաը:

Պատէհու իլալէթէն. կէլ զըզըմ շուրա-յա տայլն իլէ պէնիմ օրթամա օթուր, վէ պիղէ՛ գաշըրըլտըլընտան պէրու վուպուա կէ-լէն հէր շէյի պիւթիւն թաֆսիլաթըլա նաղլ էթ. տէտի:

Մէլանի հէյհաթ շէքէրէք պաշլատը. Խըր-սըլլարըն պիրիսինտէն հազալանուպ արու-պայա սիւրիւքլէնտիկիմ սըրատա գօրգուտան հէման էօլիւմ տէրէճէսինտէ պուլուհնմագտա օլտուղուհն հալտէ պէնի արգատաշլըլա օր-ման օրթասընտա միւնֆէրիտ պիր խանէյէ կէօթիւրմիւշլէրտի: Պուհամըլ գատըն պէնի մէմնուհիյէթի ֆէվգէլատէ իլէ գապուլ էթ-տի: Ուղուհն միւստէթաէն պէրու պէնիմ վիւսուլիմի արգուլատըլընը սէօյլէտի: Պէնի աղլամամաղա թէշվիդ էթտի վէ պանա մէպ-ղուլէն հէր աիւրլիւ թաթըլ բէյէճէքլէր վէր-տի: Գահվէ, չօպուլթ, բունչ կէթիւրէրէք, պէնի պէյհուտէ հէրէ անլէրտէն թաթմամ իշիւն զօլլայօրտու: Պատէհու պէնի էրէյիճէ կիւլէլ պիր քիւշիւք օտայա կէօթիւրտիւ, վէ՛ Պա'գ շուրատը սէնին հաթագ օտան տըր, տէտի: Եու հաթաղըն նէ՛ գատար եուհու-շագ օլտուղուհն վէ շու չամաշուրլարըն տա-

խի նէ՛ գատար խառն վէ պէյազ օլտուղլա-
րնաւ էյի տիգզաթ էթ . սէն պայաղը պիր
բրէնսէս կիպի հաթաճագսըն :

Պատէհու պանա կըտա խուսուսընտան
պահա իտէրէք պէնիմ իչիւն իսթիհար էթ-
մէք նիյէթիւտէ պուլունտուղը պիւթիւն լէ-
զիզ, նէֆիս հէմէքլէրի թաատատ էթաի :
Հագիպի սաատէթ՝ կիւզէյ հէմէքլէրի հափի
պիր սուֆրա պաշնաւա պուլունտուղ վէ արզ
իւզէրինտէ ինսանըն անճագ հէմէք վէ իչ-
մէք իչիւն իգաւթէթ էթմէքտէ օլտուղունը
զանն իտէր կիպի պու ճիհէթէ ֆէզգէլատէ
աթֆը էհէմմիյէթ էտիյօրտը : Լապիս օլտու-
ղըմ էլպիտէմի չըգարթորարագ , պանա պիր
քիւչիւք քէօյլիւ զըզը էալապը վէրտի . պէ-
նի կիւլիւնճ պիր թարզտա կէյտիտիւքտէն
սօնրա պանա խիթապէն . Պագ , նէ՛ կիւզէլ
օլտու , չիմտի սէն տէ պիգտէն սին վէ պու
կիւնտէն իթիպարէն օղլում սէնին բէտէրին
օլաճագ , պէնի տէ պէօյիւք աննէ տիյէ թէս-
միյէ իտէճէքսին :

Պու իքի զաթլար պէնի էյէնտիրմէք վէ
չէնլէնտիրմէք իչիւն էլլէնէնտէն կէլէն հէր
չէյի իճրա էթտիլէր . Ֆագաթ պու գապա
ինսանլարլա հաշամաղա իթիյաւ էթմէք պէ-
նիմ իչիւն զայը գապիլ իտի . Դալպիմտէ
հալընըզ պիր արզու պէսլէյօրտում . օ սա
հանընա թէքրար կէլմէք իտի , սէվկիւլիւ
վալիտէճիկիւմ : Ահ , սիգիւլէ անլէրին ճէմի-
յէթի արասընտա նէ՛ պէօյիւք Ֆարգ վար :

Հիչ պիր վազրթ աղըզլարընտան ախա-
նէթքեար պիր քէլիմէ չըգարզընը իչիթմէ-
տիւմ . հիչ պիր վազըթ նէ՛ սապահ նէ՛ աղչամ
նէ հէմէքտէն էվլէլ վէ նէ տէ սօնրա Ալլա-
հա իպատէթ իթտիքլէրինի կէօրմէտիւմ . պիւ-
թիւն խանէ տախիլինտէ պիր տանէճիք քի-
թապ մէվճուտ տէյիլտի . Անլէր սատէ բա-
րատան վէ սէրվէթտէն պահա էտէրլէրտի ,
միւթէմատիէն քէնտի քէնտիլէրինի մէտ
էտէրլէր վէ պիւթիւն ալէմէ գարչը ֆէնա-
լըզլար սէօյլէրլէր իտի : Պէն ծըլարլա հիչ
պիր միւպահէսէյէ կիրիչմէյէ ճէսարէթ էտէ-
մէյօրտում , գիրտ ծըլար պանա օ գատար
նէֆրէթ իլգա իտիյօրլարալ : Անլէրտէն իս-
թիքրահ , խէվֆ էտէրտիւմ վէ տալըմս բէն-

ճէրէնի պաղչէյէ օլան քիւչիւք օտաւտա օ-
թուրմագ արզու էտէրտիւմ . օրատա հալընըզ
պաշնա , սէվկիւլիւ վալիտէճիկիւմ , սէնտէն
ալմըջ օլտուղում շէֆագաթ , մէրհամէթ , ֆա-
գիլթ տէրպլէրի իւզէրինէ տէրինճէ թէմիւլ
վէ պանա նալլ էթմիչ օլտուղուն թէհգիպը
ախլազը մուճիպ հիքեայէլէրի թէֆէքքիւր
էտէր իտիւմ :

Ահ , կէճէլէյին մահիթապըն միւքէտտէր
վէ միւնֆէրիտ օտամը թէնլիլէր էյէտիլի սը-
րատա նիճէ տէֆալար աղլաւըմ վէ տուա
էթտիւմ :

Պէնի գաչրան իքի ճանիլէր քէսրէթլէ
պու լօգանթայա հաթմագ իչիւն կէլիլէրտի
վէ պէրապէրլէրինտէ չօգ տէֆալար քէնտի
ճինալէրինտէն տահա սայիր քիհէլէր աէ կէ-
թիլիլիլիլ իտի . Պիւթիւն պու ինսանլար , քի
օրասը քէնտի խանէլէրի մէսապէսինտէ իտի ,
պունտամըջ գարը վէ օղլունտան տահա պէ-
թէր իտիլէր : Սէրսօլ օլուրլար վէ տէհէթ-
լի քիւֆիլլէր սէօյլէյէրէք մանաւընը ան-
լայամաւըղըմ . Ֆագաթ քէնտիլէրինի գահ-
գահա իլէ կիւլտիւրթէն թիւրքիւլէր չալը-
րրլար վէ սէօսպէթլէր իճրա իտէրլէրտի :
Պունտան պու շարգի վէ սէօսպէթլէրին ֆէվ-
գէլատէ մէքրուհ օլտուղունա հիւքմ իթմիչ
իտիւմ . չունքի պու գատար ֆասիտ ինսան-
լար ծնտան միւթէլէզզիզ օլույօրլարտը : Պա-
զէն տախի գալկայա թութուլուրլար վէ
հէկտիկէրինին պաշլարընա չիչէ վէ գատէհ-
լի ֆըրլատըրլար վէ պիրպիլլէրինի սլօղմա-
ղա հազըր կէօրհնիւրլէրտի : Օ վազըթլար ,
պէն , պիչարէ՛ չօճուգ , խէվֆ ու տէհէթլէր
իչինտէ թիթրէյէրէք օտամա գաչար վէ օ-
րատա կիզլէնիլտիւմ : Պու միւտհիչ հայտուտ
հաթաղընտան ֆիրար իթմէնին չարէլէրինի
ճիտտիյէթլէ տիւչիւնիւրտիւմ . Ֆագաթ պիւ-
թիւն բէնճիլլէրլէր գալըն տէմիլ բարմալըզ-
լարլա միւճէհէհէզ պուլունտագլա պէրապէր
գարու տախի քէմալը տըզգաթլա մէստուտ
օլուրտը :

Պիր աղչում , պու լօգանթայա կիճէյի իս-
րար իթմէք իւզրէ սէյալ պիր թիւճճարըն
կէլալիլինի կէօրտիւմ : Օնուն հալի նամուսլը
վէ էյի պիր տատամ պէնղէյօրտը . պէրապէ-

ընտանեկան գրգռելու է միայն վե քիւլիւնէթի բարասը վարտը: Կիճէ անը գաթիւ էթաիւէր. անըն միւլէլիւմ սէտաւարընը իշխաէրէք օտաւտան տշաղը էնաիւմ վէ գէմին գաթիւն տաքի օտաւտ շիտաէթլէ կիրաիւմ. էնպարմա չարբան տէնչէթիւ մէնգարա միւ վաճէնէ սինտէ ֆէվգէլաւտէ պիր զօրգուլտ իւթաւտու. ճանիւէրէ մէքրուհ ճինայէթլէրինտէն շիքեայէթ իտէրէք, ձէնապը Հապզըն անլէրի կապէպլէնէնէկինի սէօյլէտիւմ: Անլէր պէնիւլէ ինթիհա էթաիւէր վէ միւրուր իտէն վապայը քիւմէնէ սէօյլէմէմէ միւ էմր իտէրէք լօգանթաճը՝ էճնէպիւլէր էճնիւնտէ գաթիւէն պիր սէօզ պիւլէ սէօյլէմէնի մէն իտիյօրում, պու կիւնաէն իթիպարէն սէնի տիյիպ սատ իտէնէկիւ, տէմիշտիւ վէ էլիմտէն թութաւրազ գուրպանըն գանլար իյինտէ սէրիւմիշ օլան նաալը կանընտ սիւրիւ քէլէրէք, վահ շի պիր սէտա իլէ. Պա'գ, էկէր վալիտէմ վէ պէնտէն պաշա քիւմէնին հուգուրունտա պիր քէլիմէ թէլէֆֆիւլ էթմէք պէտպաիւթլըղընտա պուլունուրսան, իշթէ սէնիւլէ տէ պէօյլէ տալրանաճաղըղ, տիյէ պաղըրմըշտը:

Օտաւմա կէլէրէք տիղ իւթիւնէ աթըմը վէ իքի էլիւրիւմի կէօյլէ գալտըրարազ, կէօլէլիւմ հաշլա մէմիւ պիր հալտէ ձէնապը Հապզա պու հայտուտար էլլէրինտէն պէնի թաիլիւ էլլէմ, սինի տուա էթտիւմ: Ալլահ պէնիւմ տուամը գապուլ էթտի վէ պանա հապիգաթէն մուիլիւ պիր մէլայիք, սէվկիւլիւ տալըմը, ապիւ պիրատէրինի եօլաւտը:

Տինտար վալիտէ. — էվվէթ, քէնտիսի, էլլիք Ալլահը, պիղէ գարշը գուարէթ վէ շէֆապաթը րապպանիյէսինի իզհար էթտի: Սէվկիւլիւլէ պըզըմ, սէնին գաշըրըմանա, պիրատէրիմին հայաթընը գուրթարմազ ֆըրսաթընա նայիլ օլման իշուն օ՝ միւսաւտէ էթտի. վէ սէնի տէ, սէվկիւլիւլէ գարտաշըմ, Ալլահ պու խըրսըգլար եաթաղընա սէվկիւլիւ գրգրմըն մուիլիւսի օլման իշուն սէվգէթտի: Անրն հէր եարարղը շէյ քէնտի հիքմէթ վէ հիւմը բէտէրանէսինէ շէհատէթ էտէր, տէտի:

Միւրքեհիւմ
ԳէՈՐԳ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

կ ի թ Ա Մ

ՅԼ Ե Ն Ա ՅԼ Ք

Լ Վ Ո Ն Ժ Գ ի Կ Ս Ա Ն Ք Է Ն

Նոտ տաթիւնը առաջ կառք մը, որուն մէջ կը գտնուէր պատանեակ մը իր դաստիարակին հետ, ննանդի ճամբէն կ'անցնէր: Մեր ուղեւորները երբ քաղք մը ոտարտը հասան, փառախի մը մէջ տեսան խեղճ, տղմաթաթախ տղայ մը որ կուլար եւ դառնակեղծ ցաւերու մատնուած էր, ուսած էր մէկ ոտքը եւ անկէ առատ արիւն կը հոսէր: Կը հեծէր, եւ վարդարանը ձեռքը կ'աղօթէր ու կը խնդրէր Ս. Կոյսէն որ իրեն օգնութեան հասնի: Կառքը կ'անգ առաւ, երիտասարդը վար իջաւ, փոքրիկ իաշնարածին մօտեցաւ եւ հարցուց թէ՝ ի՞նչ ունի: Եղան պատասխանեց թէ՝ կաթնավաճառի մը կառքը զիս գետին տապալեց եւ անցաւ գնաց, եւ այլ եւս առաջ չեմ կրնար երթալ. ոտքս սաստիկ կը ցաւի:

Մտադրտի ազնուականին գուլթը շարժեցաւ. ճամբուն եւ մօտակայ վտակին միջեւ գտնուած մացառները մէկուի ընելով գնաց ջուր բերաւ, փոքրիկ հովիւն ծարաւը անցուց, անոր ոտքին վէրքը լուաց եւ բարակ թաշկինակով մը կապեց:

— Ո՞ւր կը բնակիս, հարցուց անոր:

Եւ փոքրիկ հովիւն ցոյց տուաւ բլուրէն անդին գտնուող դիւղ մը:

— Բայց դուն առանց օգնականի չես կրնար հոն հասնիլ, կրկին պատանի սամարացին: Քեզ հետս կը տանիմ քարքինէթոյ, ուր պէտք եղածին պէս ոտքդ կը դարմանուի:

Փոքրիկը պատասխանեց սիրով եւ երախտադիտութեամբ գեղուն ժպտով մը, եւ դուրեցաւ կառքին մէջ:

— Ես վաղիմ, ըսաւ դաստիարակը, իր աշակերտին, ի՞նչ կ'ուզես ընել:

— Ինչ որ ամէն քրիստոնեայ պիտի ընէր: Կըրնա՞ն հատարակաց ճամբուն վրայ թողուլ ցաւատանջ թշուառ մը:

— Ի՞նչ պիտի ըսեն ծնողքդ:

— Պիտի գովեն ըրածս. ուրիշ ի՞նչ կրնան ընել: Մի'թէ արտակարգ բա՞ն մըն է թշուառներուն օգնելը:

Դաստիարակը ժպտեցաւ, ձեռքը աշակերտին ուսին վրայ դրաւ քնքշօրէն. եւ կառքը ճամբայ ելաւ:

Յովակիմին մալը բուական զարմացաւ, տեսնելով որ զաւակը իրեն կը բերէ դաւկահար, ու ժառպառ եւ արեւնաշագախ տղայ մը: Բայց երբ եղիւթեան տեղեկացաւ եւ տեսաւ տղուն երախտապարտ եւ սրտառուջ աշնարիկ, ընտանեաց բըժիշկը կանչել տուաւ զանիկայ խնամելու համար:

— Մա'յրիկ, հարցուց Յովակիմ, աղէկ չե՞մ ըրած:

— Զաւակս, առկէ աղէկ գործ չէիր կրնար ընել: Մօրը դէմքը արցունքով ողորկեցաւ, ողջաբուրեց իր որդին եւ համբուրեց:

Մի քանի ժամ ետքը դուստրին կառքը փոքրիկ հովուին խեղճ խրճիթին առջեւը կանգ կ'առնուէր Ազնուական պատանին՝ վերաւորը մօրը կը յանձնէր եւ անոր առատ ողորմութիւն կը տար:

— Տէ՛ր, ըսաւ հովուին մայրը, երախտադէտութիւնս ձեզի ցոյց տալու միակ միջոցս է վարդաբանը, զոր ստէպ ձեզի համար պիտի աղօթեմ: Որքեւայրի կնոջ մը վարդաբանը ձեզի երջանկութիւն պիտի տայ:

Այս պատանին՝ Յովակիմ Բէշչի կոմսն էր... որ ապա եղաւ Լեւոն ժ. Գ., Վարդաբանի Բանաստեղծականը:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ. — Ս. Երման դեան տօնը արտաքոյ կարգի շքեղութեամբ եւ ջերմեանովութեամբ կատարուեցաւ այս տարի աւագ Թեմի եկեղեցիներուն մէջ: Ճրագաւոյցի իրեկունը ժողովուրդը ամէն տեղ աչքի վարդաբանը բազմութեամբ Ս. Հաղորդութեան մօտեցաւ: Ամեն.

Կերերջ, Հոգ. Տէրը, Պօղոս Պետրոս Ժ. Թէրզեան, Կ. Պատրիարք Տանն Կիլիկոյ, հայրապետական ձայնաւոր պատարագ մատուցեց Ս. Աստուածածին իկեղեցւոյն մէջ: Ներկայ էին Արհ. Արհ. Ռոքոսեան, Սիսիւսեան եւ Նազլեան Կերապայծառներն իրենց եպիսկոպոսական զբաղումը եւ Թաղով, ու բաղնիքի քահանայներ, ու ժողովրդեան խառն բազմութիւն մը: Աւետարանէն յետոյ Արհ. Նազլեան եպիսկոպոս կորովի ճարտարիօտութեամբ բացատրեց Ս. Երման խորհուրդը: Բազմութիւն հաւատացեալներ Ս. Հաղորդութիւն ընդունեցան Ն. Կերերջ ձեռքէն: Նոյն օրը ձայնաւոր պատարագ մատուցուեցաւ Նաեւ Ս. Փրկիչ, Ս. Յ. Ոսկերեան, Ս. Երրորդութիւն եւ միւս եկեղեցիներուն մէջ, եւ ժողովուրդը բազմութեամբ եւ ջերմեանովութեամբ մերձեցաւ Ս. Խորհուրդներուն:

*** Երման երկրորդ օրը Ս. Ստեփանոսի տօնին առիթն է. Յ. Կարգի վանատան մտորան մէջ պատարագ մատուցուեցաւ եւ ապա հանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Նոյն Կարգի բարեբար երջանկաւորտակ Ստեփանոս Ազարեան Պատրիարքին հոգւոյն համար:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. ԱՐՁԱԳԱՆԳ՝Ի ԶՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻՈՅՆ

Ամսնոր, էջ 1:

Նամակ առ Ամեն Հոգեւոր Տէր, 5:

Հիւսնի ինքիւն, 6, 30:

ԵՐԵՆԱԿ ԲՐԻՍՏՈՆԷԻ

Ս. Յովն. Ոսկեր. Հայրապետ, 8, 28, 41:

Ս. Յովնիսկոս Բաւերեան, 61, 73, 92, 104, 119:

Ս. Ամանկ Պարբի Հայրապետ, 138, 153, 170, 186,

201, 217:

Մարտի Թեմի, 234, 250, 265, 282, Պիոս Ժ. Կնոզակ, 297, 313, 329, 346, 361, 379, 392:

Ս. Իգնատիոս Լալագի, 409, 426, 440, 457, 475, 487, 501, 517:

Ս. Փիլիպպոս Ներսէս, 534, 552:

Ս. Գեորգ, 565, 584, 598:

Ս. Բենեդիկտոս, 614, 632, 648:

Ս. Լեւոն Մեծ Բանաստեղծ, 663, 677:

Ս. Բեռնարդոս, 696, 709, 723, 742, 762, 774, 790, 808:

Ս. Գալոբ Մծբնայ Հայրապետ 823:

Մեկնութիւն Ս. Աւետարանի, 9:

Մնունք, 15:

Տեղեկագրական, 1, 31, 47, 63, 79, 93, 111, 127, 143, 159, 175, 191, 206, 222, 238, 254, 270, 286, 302, 318, 334, 350, 366, 382, 393, 414, 430, 446, 463, 478, 493, 509, 526, 542, 559, 575, 591, 607, 623, 638, 655, 670, 686, 70, 718:

Մկրտիկոս Ս. Մ. Բ., 17, 38, 55, 71, 86, 100:

Յիսուս Բրիստոս, 20, 51, 84, 115, 147, 180, 243, 323, 355, 403, 451, 535, 646, 694, 707:

Մանանայ, 22:

X Տ. Կոմիտասայ պատմական երկու գրութիւններ. 22, 52, 69: Պատմութիւն Օսմանցոյ, 87, 102, 117, 133, 149, 166:

Խարբերի նորաւեւ եկեղեցին, 25:

Լաւի Վեպեղի ներքոր, 26, 62, 74:

Ալեքսանդ. 28, 76, 107, 124, 140, 155, 188, 221, 236, 267, 283, 299, 316, 330, 444, 522, 617, 654, 668, 683, 699, 717, 734, 766, 783, 799, 830:

ԴԵՊՐԵՐ ԵՒ ՍԿՂՐՈՒՆԲՆԵՐ

Ճմարտութիւն ազատութեան հանդէպ, 33, 49, 63, 97, 129, 145, 182, 197, 214, 230:

Ռուսիայ Հայ Կաթողիկէայ, 81:
Նամակ առ խմբագրութիւն (ներկայ անցեալ վրայ) 113:

Նովկայի հրատարակութիւն մը, 161:

Տ. Կոմիտասայ դարաբան, 177, 193:

Յիսուս անցանէ, 209:

Գողգոթայի մենախօսք, 225:

Բրիստոս յարեալ ի մեռելոց, 241:

Բարապետ անկում, 218, 257, 289:

Ուխտադրութեան մը առիթ, 273:

Պայքար կը բարեկամութի, 305, 321, 353, 369, 385:

Պատմական մը անկում յարաւորութեան, 337:

Գալիպոլի յօդուածի մը առիթ, 401, 433, 449, 465:

Նոր եւ ամենամեծ ապօրինութիւն, 417:

Փոքրական անբարեկամութիւն մը, 481:

Պէտք է ըլլա՞յ գերազանցողի տարողիկէ, 497, 593:

Կոմիտասայ Ազատութեան խնդիր, 514:

Ինքնաբերական անկում Պիոսի Ժ. Ս. Թովմասի ուսման վրայ, 529, 561:

Հանգիստ Պիոսի Բ. Ժ. Ժ., 545:

Բենեդիկտոս Ժ. 577:

Դատարարութիւն, 609, 627, 641, 657:

Տեղապահ խնդիր, 673, 691, 753:

Բարեւոր պատեմի, 721:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — Թուրքիոյ համար տա-
րեկան՝ 40 դհկ. արծ. վեցամսեայ՝ 20. — մէկ թիւ՝ 1 դհկ. — Արտաւա-
նան տար. 3ր. 10. վեցամս. 5. — Վճարմունք կանխիկ են:

ՀԱՍՑԷ — Կարողիկէ Արձագանգ, Բերս, 5. Պայքամ փողոց 5, 4.

Պոխ:

GATOGHIGUÉ ARTZAKANK

Péra, 5 Rue Baïram 5

Constantinople

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ. — 1. — Արձագանգ կը հրատարակուի
Շաբաթ օրերը: 2. — Խմբագրութիւնս պարտաւորեալ չէ ան-
պատճառ կամ նոյնութեամբ հրատարակել իրեն զրկուած ու է
յօդուած: 3. — Կեղծանունով զրկուած յօդուածներու հեղինակը
կը պարտի իր իսկական անունը ծանուցանել Խմբագրապետին:
4. — Ձեռագիրները եւ չեն դարձուիր: 5. — Յօդուածներու
ձեռագիրները պէտք է զրկուած ըլլան թուղթին մէկ կողմը մի-
այն: 6. — Ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմանագրութիւնը
կը կատարուին: 7. — Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է
անհրաժեշտ երկու դահեկանի նամակադրոշմ ի միասին զրկել:

Տարր. Սկզբունք Քրիստ. Վարդապետութեան. գին 2 դհկն.:

Տէր Կոմիտաս Քահանային վարքը. գին 5 դհկն.:

Եսթեր՝ ողբերգութիւն Ռասինի: Գին 3 դահեկան:

ՏՊԱՐԱՆ Կարողիկէ Արձագանգի Բերս, 5 Պայքամ փ. 5: Տպարանս ըստ ամենայ-
նի ճշիւ և ի վիճակի է, որ և իցէ ապագրական գործոց համար, կը տպուին ամեն տե-
սակ ծանուցմունք, զիրքեր, տետրներ, հրաւիրագիրներ, բարդեր, քարգ-ապրէսներ,
մահազգներ, եւն. եւն.: Գրիները անմեղելի կերպով աման են: Գեղեցկագիտական ճա-
շակի և ապագրական ժաքութեան կողմէ յաճախորդները անտարակոյս գոհ պիտի
ընան:

WIENER BANK-VEREIN

FONDÉ EN 1869

Capital entièrement versé 150.000.000 de couronnes

Réserves: 49.000.000

SIÈGE CENTRAL:

VIENNE 1. Schottenring

SUCCURSALES:

EN AUTRICHE-HONGRIE: Agram, Aussig, Bielitz-Biala, Bozen, Bruenn, Budapest, Budweis, Czernowitz, Drohobycz, Friedek-Mistek, Graz, Innsbruck, Jaegerndorf, Karlsbad, Klagenfurt, Krakau, Lemberg, Marienbad, Meran, Oest, Nowosielitza, Pardubitz, Pilsen, Prag, Prossnitz, Przemyśl, Salzburg, St. Poelten, Stanislaw, Tarnopol, Tarnow, Teplitz, Teschen, Villach, Wr. Neustadt, Zwoitau.

EN TURQUIE:

Constantinople et Smyrne.

SUCCURSALE DE CONSTANTINOPLE

Galata, Place du Pont de Karakouy, Agence à Stamboul, Pera et Scutari.

Le Wiener Bank-Werein fait toutes opérations de Banque et

Avances en Comptes Courants contre dépôt des titres, effets de commerce ou marchandises.

Escorment de change sur l'Etranger.

Achat et vente de change sur l'Etranger.

Emission de lettres de crédit et ouverture d'accréditifs simples et documentaires.

Paiements télégraphiques en Turquie et à l'Etranger.

Encaissement d'effets, de coupons, d'obligations amortissables aux tirages.

Exécution d'ordres de Bourse sur place et à l'Etranger.

Ouverture de Comptes-Cheques et de comptes-dépôts à intérêt.

Garde de titres, marchandises etc.

Achat et vente de monnaies diverses, matières précieuses, monnaies d'ornements.

Caisse d'Epargne à 3. 1/2 % d'intérêt.

Location de coffre-fort (à Galata et à Stamboul).

UN BUREAU DE VOYAGE (Représentant des Chemins de fer de l'Etat Autrichien) est attaché à l'Agence de Pera et délivre des billets pour tout l'Univers. Les voyageurs y trouveront toutes facilités possibles et tous renseignements désirés.

